

Pelastakaa Lasten lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sairausvakuutuslain, sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain sekä lääkelain muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/36545/2023

Esitysluonnoksessa sairausvakuutuslaissa lääkekorvausten alkuomavastuu ehdotetaan korotettavaksi 70 euroon ja sidottavaksi kansaneläkeindeksiin. Sairausvakuutuslain ehdollista korvattavuutta koskeva sääntely ehdotetaan vakinaistettavaksi. Lääkkeiden hinnoitteluun ehdotetaan uusia säännöksiä ja lääkevalmisteiden kohtuullisia tukkihintoja ehdotetaan alennettavaksi 1,5 prosentilla maaliskuun alusta 2025.

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä lääkelain muuttamisesta.

Keskitymme lausunnossamme erityisesti lääkekorvausjärjestelmän alkuomavastuun korottamiseen 50 eurosta 70 euroon ja tämän muutoksen vaikutuksiin pienituloisiin lapsiperheisiin.

Pelastakaa Lapset ei kannata esitettyjen muutosten toteuttamista. Esityksessä todetaan, että lääkekorvausjärjestelmän alkuomavastuun korottaminen 50 eurosta 70 euroon tarkoittaisi sitä, että alkuomavastuun täyttymiseen asti lääkekorvausjärjestelmään kuuluvat lääkemääräyksellä ostetut valmisteet jäisivät lääkkeen käyttäjän itse maksettaviksi. Alkuomavastuun korottaminen 40 prosentilla on merkittävä ja vaikutukset voivat olla pienituloisille ihmisille voimakkaat. Sairastaville pienituloisille vanhemmille tämän suuruista korotusta voi olla mahdotonta kompensoida, jolloin seurauksena voi olla lääkehankinnoista, ruoasta tai jostain muista kotitalouden tärkeistä hankinnoista tinkiminen. Pelastakaa Lapset ry:n Lapsen ääni -selvityksen (2023) mukaan tinkimistä tehdään pienituloisissa perheissä runsaasti jo nyt, eivätkä pienet tulot riitä usein kaikkiin elintärkeisiin menoihin. Lääkkeiden hinnat ovat esimerkiksi asia, joka monessa perheessä koetaan jo nykyisellään paikoin liian korkeaksi.

Esityksessä todetaan, että korotus voi vaikeuttaa pienituloisten mahdollisuuksia hankkia tarvitsemiaan lääkkeitä. Esityksen mukaan korotus voi vähentää lääketoimien aloittamista, lääkkeiden käyttöä ja hoitoon sitoutumista, ja näin heikentää lääketoimien käyttäjän terveydentilaa ja lisätä muiden terveyspalvelujen käyttöä. Nämä ovat sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta huonoja vaihtoehtoja, jotka pahimmillaan johtavat vakaviin terveydellisiin ongelmiin ja huono-osaisuuden syvenemiseen. Myös tavoitellut säästöt jäävät toteutumatta, mikäli yksilö joutuu turvautumaan muihin palveluihin.

Esityksessä todetaan hallituksen esityksiin liittyvän yhteisvaikutusten arvioinnin olevan valmistelussa eikä niitä näin ollen voida tämän esityksen osalta arvioida. Yhteisvaikutusten arvioinnin lisäksi kaikista esityksistä tulee tehdä lapsivaikutusten arvioinnit. Tämänhetkisten puutteellisten vaikutusarviointien

vuoksi asiaan on mahdotonta ottaa kantaa muuten kuin yleisellä tasolla toteamalla, että lääkekorvausten alkuomavastuun korottaminen tulee vaikuttamaan pienituloisiin ihmisiin ja pienituloisiin lapsiperheisiin heidän toimeentuloaan ja hyvinvointiaan heikentäen.

Suomea sitoo YK:n lapsen oikeuksien sopimus, jossa muun muassa muistutetaan velvollisuudesta huomioida lapsen etu ja taata lapsille riittävä elintaso ja sosiaaliturva. Nämä asiat on huomioitava myös käsillä olevasta esityksestä päätettäessä. Lisäksi on huomioitava kansallisen Lapsistrategian ja siihen sisältyvän EU-tasoisien Lapsitakuun sitoumus lapsen edun ensisijaisuudesta kaikessa päätöksenteossa ja eriarvoisuuden vähentämisestä.

Lisätietoja:

Aino Sarkia

Erityisasiantuntija

Aino.sarkia@pelastakaalapset.fi

+358 50 575 0289

Lähteet:

Pelastakaa Lapset ry 2023. Lapsen ääni 2023.